

KULTUR 21 juni 2018 10:00

Carl Frode Tillers roman är en hypnotisk läsoplevelse

De levande personporträtten gör "Bipersoner" till en bitvis hypnotisk läsoplevelse, skriver Oline Stig som genast vill läsa mer av Carl Frode Tiller.

Oline Stig

FÖLJ SKRIBENT

Den norske författaren Carl Frode Tiller debuterade 2001 med romanen "Skråninga", "Slänt" i svensk översättning. Han har tilldelats en lång rad priser, bland andra Europeiska unionens litteraturpris och Liv Ullmann-priset.

Bild: Ruud, Vidar

Carl Frode Tiller

BOKEN. Bipersoner. Övers Solveig Halvorsen Kåven och Gustaf Berglund. Trolltrumma.

Vissa litterära bekantskaper bränner sig fast i medvetandet när man läser, man vet att man inte kommer att glömma dem. De fortsätter att dyka upp i ens drömmar, man tänker

på dem som människor man faktiskt känner. Så är det med Peter i den norske författaren Carl Frode Tillers roman, "Bipersoner". Och när jag läser om honom slår mig det kanske självklara: det är inte de litterära figurernas egenartade karaktärsdrag som får dem att fastna i hjärnan utan hur de skrivs fram. För Peter, jag återkommer till honom senare, är en rätt vanlig kille, om än ovanligt strulig, våldsbenägen och ångestdriven.

Carl Frode Tiller är en av Norges mest tongivande unga författare, verksam som både romanförfattare och dramatiker. Han debuterade 2001 med romanen "Skråninga", som fick Tarjei Vesaas debutantpris. Därefter har han utkommit med fem ytterligare romaner, prisade och internationellt uppmärksammade. "Bipersoner" är hans andra roman från 2003 och också den andra som utkommer på svenska, i skicklig översättning från nynorsk av Solveig Halvorsen Kåven och Gustaf Berglund. Märkligt, kan tyckas, och kanske symptomatiskt för den nya kommersialiserade utvecklingen i branschen att utgivningen hamnat på det lilla ambitiösa förlaget Trolltrumma (som för övrigt borde byta namn eftersom de sysslar med kvalitetslitteratur och inte med andliga självhjälpsböcker, vilket förlagsnamnet lurar en att tro).

"Bipersoner" är en intrikat uppbyggd roman där fem personer kommer till tals i jagform under en tidsperiod på tjugo år. Fyra av dem är släkt med den verkliga huvudpersonen, Thomas, som vi på så sätt ser ur olika perspektiv. Den femte personen är författaren Arnt, som grannar över, och hemsöks av, sina romanfigurer.

Men även om romankonstruktionen är udda är det inte den som primärt gör "Bipersoner" till en läsoplevelse – utan det sätt med vilket Tiller hanterar de olika perspektiven språkligt. Det är bitvis närmast hypnotisk läsning. Tillbaka till Peter, som jag inte kan glömma. Han är Thomas yngste son och har minst sagt halkat snett i livet: inget jobb, ingen tjej och en tickande ångest som han dämpar med droger och alkohol. Han hade lätt kunnat bli en socialrealistisk

kliché, men Tiller låter mig kliva rakt in i hans hjärna och ta del av hans motsägelser, lögner och längtan att göra rätt, på en uppbruten och rytmisk prosa som liksom följer varje andetag.

Så, vad handlar "Bipersoner" om? Familjerelationer. Svek, omedvetna och medvetna. Konstnärligt skapande och tron på en högre makt (Thomas hankar sig fram som musiker, hans bror Ivar är djupt kristen, och författaren Arnt, som är så egotrippad och osympatisk att det nästan slår över i komik, håller på att gå under av skapandets våndor). Nej, handlingen är inte så lätt att rekapitulera i en handvändning. Men "Bipersoner" lever inte i kraft av sin handling utan i sina vibrerande och levande personporträtt. Jag vill genast läsa mer av Carl Frode Tiller. Gärna i en upplaga som är något mer påkostad och snyggare formgiven än Trolltrummas storpocket.

[KULTUR](#) [BOKRECENSIONER](#)

DELA

TWEETA

[VÄRLDEN](#) 21 juni 2018 10:02

Så har Breivik det i fängelset

Han har tillgång till tre celler samt dator, tv, Playstation och daglig utevistelse – men det är den mänskliga kontakten massmördaren Anders Behring Breivik vill ha. Men på torsdagen meddelade Europadomstolen att man inte kommer ta upp Breiviks fall. Så här har Breivik det i fängelset.

TT

Anders Behring Breivik kommer till rättsalen i Norge efter att ha stämt norska staten för omänsklig behandling. Fallet prövas nu i Europadomstolen som kommer med sin dom i dag. Arkivbild.

Bild: Lise Åserud/TT

Sedan han dömdes till 21 års förvaring i augusti 2012 har Anders Behring Breivik, som mördade 77 människor på Utøya och i regeringskvarteren i Oslo 2011, suttit fängslad med strikta restriktioner. Breivik kallar sig numera Fjotolf Hansen.

Sedan 2013 sitter han på Telemark fängelset i Norska Skien. Där har han tillgång till tre celler – en boende, en studiecell och en träningscell – som han kan röra sig fritt emellan, skriver norska [VG](#).

Han har tillgång till dator – utan internet – tv, Playstation och träningsutrustning och han får också vara utomhus varje dag. Han har kunnat studera men gör inte det längre, något hans advokat menar är ett tecken på att isoleringen är skadlig. Han har också möjlighet att göra vardagliga saker som att laga mat och tvätta sina kläder.

Hur argumenterar Breivik?

Det är isoleringen från andra fångar som Breivik överklagar. Den bryter, enligt Breivik och hans advokat, mot artikel 3 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna. Artikeln innebär att "ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning".

Vidare menar Breivik att restriktionerna på hans kommunikation med omvärlden bryter mot artikel 8 som

säger att "var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens".

Det här innebär restriktionerna:

Breivik har ingen kontakt med medfångar. Han sitter inlåst på "särskilt hög säkerhetsnivå". Det är ovanligt i Norge där endast sex fångar haft samma säkerhetsklassning de senaste tio åren. Beslut om säkerhetsklassning måste förnyas var sjätte månad.

Han genomgår regelbundna kroppsvisiteringar.

Breivik har endast kontakt med olika typer av personal. Det gör enligt hans advokat att allt han säger skrivs ner i rapporter eller övervakas vilket innebär att han inte har "en enda förtrolig person att prata med och som han kan bygga en relation till", rapporterar [NRK](#). Enligt Breivik skulle detta kunna lösas genom att han får ha kontakt med andra fångar.

Vid alla besök skiljs han och besökaren åt med en glasvägg. Bland de som regelbundet besöker honom finns en präst och hans advokat. Den senaste privatperson som besökte honom var hans mamma som dog 2013.

Alla brev som skickas till och av Breivik kontrolleras. Enligt en artikel i tidningen [VG](#) 2017 är det fler utgående än ingående brev som stoppas. Anledningen till det är, enligt advokat Fredrik Sejersted som representerar norska staten, att det ofta handlar om brev till andra högerextremister och personer som vill hjälpa Breivik att skapa en digital plattform där han kan sprida sitt budskap. Breivik får också många brev från privatpersoner.

Advokater som representerar den norska staten hävdar att det inte handlar om isolering. Breivik har dagligen kontakt med kriminalvårdsanställda, hälso- och sjukvårdspersonal, advokater och även en fängelsepräst som har tystnadsplikt. Restriktionerna menar man är nödvändiga för att hindra Breivik från att knyta band med andra högerextremister och planera nya straffbara handlingar.

VÄRLDEN

DELA

TWEETA

LÄS ALLA ARTIKLAR OM: BREIVIKS STÄMNING MOT NORSKA STATEN

FÖLJ

Gå till toppen

FÖLJ OSS

NYHETSTIPS

Bästa nyhetstips eller nyhetsbild vinner 5000 kronor

Tipsa

☎ 020-100 180

☎ SMS 72330 (prefix: hdtips)

✉ tipsa@hd.se

KUNDSERVICE

🔗 Kundwebb

☎ 042-489 90 89

KONTAKT

☎ Växel: 042-489 90 00

🔗 Kontakta Helsingborgs Dagblad

✉ Chefredaktör och stf ansvarig utgivare: Jonas Kanje

✉ Ansvarig utgivare: Pia Rehnquist

✉ Politisk chefredaktör och ansvarig för Opinion: Heidi Avellan

✉ Chef hd.se: Mikael Rosenlöf

PRENUMERATION OCH ANNONS

Kundservice

[E-tidning](#)

[HDpasset](#)

[Shoppia](#)

[Prenumerera](#)

[Annonsera](#)

[Om Cookies](#)

[Lämna annonsmaterial](#)

[Annonsvänligt Sverige](#)